

Akadémia pacienta

01
14

Vzdelávanie pacientov každého veku

Právna oblasť

Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím

Prístup k zdravotnej starostlivosti

Zdravotné postihnutie
a rozhodovanie o zdravotnom
stave

Som zdravotne postihnutý
pacient, súdim sa a vzdelávam sa

Informácie o zdravotnom stave

Mohlo a malo by vás zaujímať

Vzhľadom na to, že naším predmetom záujmu je v tejto publikácii zdravotne postihnutý pacient, začíname prvotným problémom, ktorému je pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti takýto pacient vystavený. Hlavnou vecou je vždy poskytnutie zdravotnej pomoci, no ešte pred riešením zdravotného stavu musí takýto pacient rozmýšľať nad výberom zariadenia (lekára), ktoré navštívi. Kritériá, ktoré musí zdravotne postihnutý zohľadňovať pri výbere lekára sú špecifické a vo väčšine

prípadoch závisia od typu postihnutia pacienta. Najčastejšie takýto pacient rozmýšľa nad tým, či sa vôbec dostane do čakárne, či bude mať kde počkať na vyšetrenie, ak je pripútaný na invalidný vozík, prípadne na tým, či jeho zdravotné postihnutie odôvodňuje dlhšie alebo kratšie čakanie na vyšetrenie. V nasledujúcej sekcii nájdete odpovede na tieto otázky vyplývajúce z textu Dohovoru.

1. Aký prístup do zdravotníckeho zariadenia má pre pacientov so zdravotným postihnutím v zmysle Dohovoru štát zabezpečiť?

- a/ taký, aby takýto pacient mohol aspoň s nevyhnutnou pomocou asistenta absolvovať vyšetrenie
- b/ taký, aby mohol takýto pacient sám absolvovať vyšetrenie
- c/ taký, aby sa mal takýto pacient možnosť v každom zdravotníckom zariadení informovať, kde môže absolvovať vyšetrenie s čo najmenšími logistickými ťažkosťami

2. Má mať pacient so zdravotným postihnutím možnosť nechať sa vyšetriť v zdravotníckom zariadení s bezbariérovým prístupom?

- a/ áno, no týka sa to iba zariadení odporúčenému obvodným lekárom, ktorý zohľadní kritérium dostupnosti
- b/ ak chce pacient vyšetrenie v inom zariadení, ako mu bolo odporúčené, je jeho povinnosťou zabezpečiť si prístup (asistenciu) k takémuto zariadeniu
- c/ áno, lebo štát je povinný zabezpečiť opatrenia na prístup k všetkým poskytovateľom zdravotnej starostlivosti

3. Kde má byť garantovaný prístup k zdravotnej starostlivosti zdravotne postihnutým pacientom bez diskriminácie?

- a/ v krajských mestách
- b/ v mestách, kde sa poskytuje tzv. pohotovosť
- c/ aj v tzv. vidieckych oblastiach

4. Prístup k zdravotnej starostlivosti bez diskriminácie má byť garantovaný:

- a/ len do štátnych zdravotníckych zariadení
- b/ do neštátnych len ak to garantuje súkromný vlastník
- c/ do všetkých aj súkromných zdravotníckych zariadení

5. Ako je treba chápať slovo „rovnosť“ v súvislosti s Dohovorom?

- a/ ako nazeranie na všetkých rovnako
- b/ ako nazeranie na všetkých podľa uváženia povinného subjektu
- c/ ako nazeranie na všetkých na rovnakom základe

6. Je možné dlhšie čakanie na vyšetrenie zdravotne postihnutého pacienta ospravedlniť tým, že na starostlivosť o zdravotne postihnutých pacientov je nutné venovať viac času a prostriedkov?

- a/ nie
- b/ áno, no je potrebné zdôvodniť postihnutému pacientovi náklady, ktoré sú na neho vynaložené navyše
- c/ áno, bez odôvodnenia

7. Má zdravotne nepostihnutý pacient vždy právo byť vyšetrený prednostne?

- a/ áno, zdravotne nepostihnutému pacientovi sa musí vždy poskytnúť ošetrovanie prednostne
- b/ nie
- c/ áno, zdravotne postihnutý pacient ide vždy až po vyšetrení nepostihnutých pacientov, lebo u nich je vyšetrenie rýchlejšie

8. Je prípustné, aby ste z dôvodu Vášho zdravotného postihnutia dlhšie čakali?

- a/ je prípustné, aby som čakal dlhšie z dôvodu, že som zdravotne postihnutý
- b/ je prípustné, aby som čakal dlhšie, no nie z toho dôvodu, že som zdravotne postihnutý
- c/ je neprípustné, aby som čakal dlhšie z dôvodu, že lekár má naliehavý prípad

9. Má byť v čakárni k dispozícii aj čakacie miesto pre postihnutých pacientov?

- a/ nie je to povinnosťou poskytovateľa zdravotnej starostlivosti takéto miesto mať
- b/ je to vec pacienta, kde a ako bude čakať
- c/ čakáreň má byť usporiadaná aj pre zdravotne postihnutých pacientov

Odpovede

1. Aký prístup do zdravotníckeho zariadenia má štát pre pacientov so zdravotným postihnutím v zmysle Dohovoru zabezpečiť?

Správna odpoveď je b/, keďže článkom 9 Dohovoru sa štáty zaväzujú prijať opatrenia, ktoré umožnia osobám so zdravotným postihnutím žiť nezávislým spôsobom života a plne sa podieľať na všetkých aspektoch života.

2. Má mať pacient so zdravotným postihnutím možnosť nechať sa vyšetriť v zdravotníckom zariadení s bezbariérovým prístupom?

Odpovedali ste správne, ak ste si vybrali možnosť c/ vzhľadom na to, že štát sa v Dohovore zaviazal na prijatie opatrení, aby aj súkromné subjekty poskytujúce služby verejnosti boli prístupné aj osobám so zdravotným postihnutím. Nezáleží teda, či ide o štátne alebo tzv. neštátne zdravotnícke zariadenie.

3. Kde má byť garantovaný prístup k zdravotnej starostlivosti zdravotne postihnutým pacientom bez diskriminácie?

Dohovor vyslovene spomína vidiecke oblasti, takže, ak ste si vybrali poslednú možnosť, urobili ste správne (c/). Ospravedlnenie zariadenia, že nie je umiestnené vo veľkom meste, ale len na dedine, nie je dôvodom na odopretie prístupu k zdravotnej starostlivosti.

4. Prístup k zdravotnej starostlivosti bez diskriminácie má byť garantovaný.

Správna je možnosť c/, keďže garantom prístupu v zmysle medzinárodného Dohovoru je štát, nie súkromný vlastník. Úlohou štátu je zabezpečiť zdravotne postihnutému pacientovi prístup k liečbe a nie je starostou pacienta zaoberať sa vlastníckou štruktúrou zdravotníckeho zariadenia.

5. Ako je treba chápať slovo „rovnosť“ v súvislosti s Dohovorom?

Správna je tretia možnosť c/, pod ktorou sa skrýva zohľadnenie špecifik konkrétnych skupín, a teda aj osôb zdravotne postihnutých. Možnosť a/ nie je správna z dôvodu, že nazeranie „rovnako“ znamená nezohľadnenie konkrétnych špecifik danej osoby a zvädzalo by to k požiadavke, „aby sa menšina prispôsobila väčšine“. Čl. 5 ods. 2 garantuje zákaz akejkoľvek diskriminácie na podklade zdravotného postihnutia.

6. Je možné dlhšie čakanie na vyšetrenie zdravotne postihnutého pacienta ospravedlniť tým, že na starostlivosť o zdravotne postihnutých pacientov je nutné venovať viac času a prostriedkov?

V zmysle čl. 3 Dohovoru je jednou z jeho základných zásad právne rešpektovanie odlišnosti a prijímanie osôb so zdravotným postihnutím ako súčasťou ľudskej rozmanitosti a prirodzenosti preto je správna možnosť b). Umelé odsúvanie vyšetrenia zdravotne postihnutého pacienta by bolo v rozpore s textom Dohovoru.

7. Má zdravotne nepostihnutý pacient vždy právo byť vyšetrený prednostne?

Keďže sa osobám so zdravotným postihnutím garantuje rovnosť s ostatnými pacientmi, aj čakať musia všetci rovnako. Správne je b/.

8. Je prípustné, aby ste z dôvodu Vášho zdravotného postihnutia dlhšie čakali?

Ako sme už uviedli, zdravotné postihnutie nemôže byť dôvodom na diskrimináciu. Iný dôvod dlhšieho čakania, nezávislý od zdravotného postihnutia, však nastať môže. Ak ste si vybrali možnosť b/, vybrali ste si správne.

9. Má byť v čakárni k dispozícii aj čakacie miesto pre postihnutých pacientov?

Čl. 9 Dohovoru garantuje prístup k fyzickému prostrediu osobám so zdravotným postihnutím na rovnakom základe. Pod uvedené je možné podradiť aj povinnosť zabezpečiť, aby napríklad pacient na vozíčku mohol čakať v čakárni tak isto, ako ostatní pacienti. Správna možnosť bola pod písmenom c/.

Zdravotné postihnutie a rozhodovanie o zdravotnom stave

Ďalšou dôležitou otázkou pri liečbe zdravotne postihnutého pacienta je to, kto môže rozhodovať o takejto liečbe. Ide o problematiku tzv. spôsobilosti na právne úkony, ktorej základ je upravený v slovenskom Občianskom zákonníku. Ono spomenuté rozhodovanie o liečbe je totiž závislé práve od toho,

či je pacient spôsobilý na právne úkony. Tieto otázky pri liečbe majú okrem pacienta často aj jeho rodičia, ktorí chcú poznať svoje možnosti ovplyvniť liečbu svojho dieťaťa, ak trpí zdravotným postihnutím.

Otázky

1. Čo je to spôsobilosť na právne úkony?

- a/ je to spôsobilosť na práva a povinnosti
- b/ inak sa nazýva spôsobilosť mať práva
- c/ je to spôsobilosť nadobúdať práva a povinnosti

2. Čo je to obmedzenie spôsobilosti na právne úkony?

- a/ ide o rozhodnutie súdu v prípade, ak osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, je schopná robiť len niektoré právne úkony
- b/ ide o rozhodnutie súdu v prípade, ak osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopná robiť právne úkony
- c/ obmedziť spôsobilosť na právne úkony nemôže súd

3. Čo je to pozbavenie spôsobilosti na právne úkony?

- a/ pozbaviť spôsobilosť na právne úkony nemôže súd
- b/ ide o rozhodnutie súdu v prípade, ak osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná je schopná robiť len niektoré právne úkony
- c/ ide o rozhodnutie súdu v prípade, ak osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopná robiť právne úkony

4. Môže zdravotne postihnutý pacient s plnou spôsobilosťou na právne úkony rozhodovať o svojej liečbe sám?

- a/ áno
- b/ je nutný aj písomný súhlas rodiča
- c/ je nutný aj písomný súhlas obvodného lekára

5. Má byť pribratá k rozhodovaniu o liečbe postihnutej osoby aj blízka osoba?

- a/ je to nutné a hlas postihnutého pacienta je len poradný
- b/ je to vhodné, ale má len poradný hlas
- c/ je to nutné a má rozhodujúci hlas

6. Musí o liečbe nepľnoletej postihnutej osoby rozhodovať rodič?

- a/ nie, nikdy
- b/ áno, lebo ide o zdravotne postihnutú osobu
- c/ áno, lebo pacient nedosiahol vek dostatočný pre samostatné rozhodovanie

7. Môže lekár konzultovať rozhodovanie o zdravotnom stave postihnutého pacienta s iným lekárom?

- a/ áno, pri zdravotne postihnutom pacientovi má lekár dokonca takúto povinnosť
- b/ nie, nesmie
- c/ áno, ale nie z dôvodu, že je postihnutý, ale na rovnakom základe ako u iných pacientov

8. Kedy sa vyžaduje súhlas oboch rodičov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti?

- a/ v bežných veciach nikdy nepostačuje súhlas jedného rodiča
- b/ nikdy nie je potrebný súhlas oboch rodičov
- c/ súhlas oboch rodičov je potrebný vtedy, ak má lekár odôvodnenú pochybnosť o súhlase druhého rodiča

9. Môže lekár zamedziť nahliadnutiu do zdravotnej dokumentácie dieťaťa so zdravotným postihnutím rodičom dieťaťa s odôvodnením, že rodič nie je schopný posúdiť obsah zdravotnej dokumentácie vzhľadom na jeho postihnutie?

- a/ môže, aj za predpokladu, že rodič preukáže so zdravotným postihnutím preukáže svoju plnú spôsobilosť na takéto nahliadnutie
- b/ nemôže
- c/ lekár môže kedykoľvek komukoľvek znemožniť nahliadnutie do zdravotnej dokumentácie

10. Keďže som zdravotne postihnutý, ale moje dieťa nie, nemal som možnosť zúčastniť sa na vyšetrení môjho dieťaťa v ambulancii na 2. poschodí polikliniky, ktorá nemá výťah. Mal som mať možnosť zúčastniť sa na takomto vyšetrení?

- a/ túto možnosť musia mať len pacienti
- b/ toto právo máte a je obsahom komplexu rodičovských práv
- c/ o takéto právo musíte lekára vášho dieťaťa vopred požiadať

Odpovede

1. Čo je to spôsobilosť na právne úkony?

Odpoveď na túto otázku dáva Občiansky zákonník, ktorý ustanovuje, že: „Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou.“ Správne ste odpovedali, ak ste označili poslednú možnosť. Rovnosť pred zákonom garantuje Dohovor v čl. 12, čím dáva týmto garanciam nadzákonný charakter.

2. Čo je to obmedzenie spôsobilosti na právne úkony?

Správna odpoveď je uvedená pod písmenom a/. Len súd môže obmedziť spôsobilosť fyzickej osoby na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

3. Čo je to pozbavenie spôsobilosti na právne úkony?

Ak ste zakrúžkovali poslednú možnosť c/, vybrali ste si správne.

4. Môže zdravotne postihnutý pacient s plnou spôsobilosťou na právne úkony rozhodovať o svojej liečbe sám?

Pre rozhodovanie o svojom zdravotnom stave je kľúčová spôsobilosť na právne úkony. Nie je možné obmedziť rozhodovanie o sebe nikomu, kto nemá túto spôsobilosť obmedzenú rozhodnutím súdu.

5. Má byť pribratá k rozhodovaniu o liečbe postihnutej osoby aj blízka osoba?

Pokiaľ postihnutá osoba nemá zákonného zástupcu (napr. rodič) alebo mu nie je ustanovený zástupca štátnym orgánom (napr. opatrovník), o svojom zdravotnom stave rozhoduje takáto osoba vždy sama. Nie je možné vylúčiť prizvanie tretej osoby, ktorej hlas môže rozhodovanie ovplyvniť, to sa však môže udiť len so súhlasom zdravotne postihnutého pacienta. Nikdy nie proti jeho vôli.

6. Musí o liečbe nepľnoletej postihnutej osoby rozhodovať rodič?

Dôvodom na pribratie rodiča k rozhodovaniu o zdravotnej starostlivosti nepľnoletého dieťaťa so zdravotný postihnutím je vek pacienta a nie zdravotné postihnutie. Správna je odpoveď c/.

7. Môže lekár konzultovať rozhodovanie o zdravotnom stave postihnutého pacienta s iným lekárom?

Lekárske konzílium je štandardný medicínsky postup a ide o postup pre dobro pacienta. Mali ste zakrúžkovať možnosť c/.

8. Kedy sa vyžaduje súhlas oboch rodičov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti?

Podľa zákonnej právnej úpravy dáva tzv. informovaný súhlas s liečbou aj zákonný zástupca pacienta - najčastejšie ide o rodičov pacienta. Títo rodičia majú možnosť takýto súhlas aj odmietnuť. Pokiaľ pôjde o situáciu, kedy sa bude rozhodovať napríklad o závažnom operačnom zákroku, nie je možné odoprieť rozhodovanie aj zdravotne postihnutému rodičovi, pokiaľ nie je pozbavený spôsobilosti na právne úkony. Správne je opäť po c/.

9. Môže lekár zamedziť nahliadnutiu do zdravotnej dokumentácie dieťaťa rodičom so zdravotným postihnutím s odôvodnením, že rodič nie je schopný posúdiť obsah zdravotnej dokumentácie vzhľadom na jeho postihnutie?

Správna bola možnosť b/. V zmysle zákonnej právnej úpravy sa v plnom rozsahu sprístupňujú údaje zo zdravotnej dokumentácie zákonnému zástupcovi pacienta. Čl. 23 Dohovoru poskytuje nadzákonnú ochranu tohto práva. V prípade, že rodičovi nie je obmedzená spôsobilosť na právne úkony, nie je možné mu zakázať takéto nahliadnutie.

10. Keďže som zdravotne postihnutý, ale moje dieťa nie, nemal som možnosť zúčastniť sa vyšetrenia môjho dieťaťa v ambulancii na 2. poschodí polikliniky, ktorá nemá výťah. Mal som mať možnosť zúčastniť sa na takomto vyšetrení?

V zmysle čl. 23 Dohovoru sa Slovenská republika zaviazala na prijatie nielen primeraných, ale aj účinných opatrení, ktorých cieľom je odstránenie diskriminácie v záležitostiach týkajúcich sa manželstva, rodiny, rodičovstva a partnerských vzťahov. V kombinácii s čl. 9 Dohovoru (garantuje prístupnosť) takýto prístup rodič musí mať umožnený, b/ je správne.

Som zdravotne postihnutý pacient, súdim sa a vzdelávam sa

To, že má osoba zdravotné postihnutie neznamená, že nemôže uplatňovať svoje nároky na súde prípadne zúčastniť sa na konaní v inom postavení. Častokrát sa však možno stretnúť s tým, že takéto uplatnenie je možné až po prekoneaní prekážky fyzického charakteru. Ďalšou veľmi dôležitou sú-

časťou života takýchto osôb je vzdelávanie. Vzdelávanie totiž asi najintenzívnejšie ovplyvní následné začlenenie postihnutej osoby do života. Na to všetko nezabúda ani Dohovor a ďalej sa dozvieme, čo o týchto témach hovorí.

Otázky

1. Je súčasťou súboru garantovaných práv u zdravotne postihnutých osôb aj právo na prístup k spravodlivosti?

- a/ áno
- b/ nie, toto právo patrí len nepostihnutým osobám
- c/ áno, ale len pre osoby s ľahkým typom postihnutia

2. Je možné odoprieť zdravotne postihnutej osobe obhajovať sa pred súdom?

- a/ nie, nie je
- b/ áno, lebo by to nezvládol
- c/ áno je, obhajovať môže len advokát

3. Je považované za odopretie spravodlivosti v zmysle Dohovoru, ak postihnutý nemôže konať pred súdom z dôvodu fyzickej prekážky na prístup k súdu?

- a/ je úlohou postihnutej osoby dostať sa pred súd
- b/ nie, nejde o odopretie spravodlivosti
- c/ áno, je totiž úlohou štátu umožniť aj fyzický prístup k súdu

4. Je možné postihnutému pacientovi bez psychickej poruchy odoprieť možnosť vypovedať v pozícii svedka?

- a/ áno, ale nie z dôvodu, že je postihnutý
- b/ nie, postihnutá osoba môže vypovedať vždy
- c/ áno, v prípade, ak nepredloží lekárske vyšetrenie nie staršie ako 3 dni

5. Je možné odmietnuť vyšetrovací úkon z dôvodu, že polícia nedisponuje osobou, ktorá ovláda posunkovú reč?

- a/ áno, je to možné z dôvodu povinnosti priniesť si vlastného tlmočníka
- b/ nie je, keďže je povinnosťou polície disponovať osobami schopnými komunikovať týmto spôsobom
- c/ nie je, no policajt môže uložiť povinnosť vypovedať písomne

6. Štát má povinnosť osoby so zdravotným postihnutím vzdelávať ...

- a/ úmerne platbe študenta
- b/ kvalitne, bezplatne a inkluzívne
- c/ aspoň priemerne

7. Štát nie je povinný ...

- a/ umožniť štúdium Braillovoho písma a posunkového jazyka
- b/ umožniť štúdium alternatívnych a argumentatívnych techník
- c/ oddeľovať zdravotne postihnutých do samostatných vzdelávacích zariadení

8. Štát je povinný zabezpečiť ...

- a/ základné podmienky pre vzdelanie zdravotne postihnutých
- b/ prostredie, ktoré maximalizuje vzdelanostný a sociálny rozvoj zdravotne postihnutých
- c/ postačujúce podmienky pre vzdelanie zdravotne postihnutých

9. Základné a stredné školstvo

- a/ osoby so zdravotným postihnutím nesmú byť vylúčené z bezplatného a povinného stredného vzdelania
- b/ ak chcú zdravotne postihnuté osoby študovať s nepostihnutými osobami, v zásade sa im neposkytnú žiadne primerané úpravy
- c/ pre zdravotne postihnutých sú určené výlučne špeciálne školy

10. Terciárne a celoživotné vzdelávanie

- a/ pri postihnutých osobách neprichádza do úvahy
- b/ musia byť u zdravotne postihnutých osôb založené na rovnakom základe ako u všetkých ostatných osôb
- c/ sú vecou každého človeka a štát pri nich nemá žiadne povinnosti

Odpovede

1. Je súčasťou súboru garantovaných práv u zdravotne postihnutých osôb aj právo na prístup k spravodlivosti?

Správna odpoveď bola uvedená pod písmenom a/. Uvedené výslovne uvádza čl. 13 Dohovoru, a dokonca nepostačuje len primeraný prístup k súdu, ale musí byť aj „účinný“.

2. Je možné odoprieť zdravotne postihnutej osobe obhajovať sa pred súdom?

Správna odpoveď je a/. Ústavný čl. 50 garantuje obvinenej osobe právo obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu. V spojení s čl. 13 Dohovoru je táto garancia posilnená a garantovaná konkrétne aj zdravotne postihnutej osobe.

3. Je považované za odopretie spravodlivosti v zmysle Dohovoru, ak postihnutý nemôže konať pred súdom z dôvodu fyzickej prekážky na prístup k súdu?

Je úlohou štátu poskytnúť primerané úpravy s cieľom uľahčiť účinné plnenie úloh účastníkov konania zdravotne postihnutým osobám. Uvedené sa týka nielen konania pred súdom, ale aj predsúdneho konania, t. j. konania prokuratúry a polície.

4. Je možné postihnutému pacientovi bez psychickej poruchy odoprieť možnosť vypovedať v pozícii svedka?

V súlade so zásadou nediskriminácie a garancie rovnosti pred zákonom (čl. 12 Dohovoru) nie je možné odoprieť svedeckú výpoveď z dôvodu takéhoto zdravotného postihnutia. Z iného dôvodu, napríklad z dôvodu, že sa potenciálny svedok zúčastnil predchádzajúceho pojednávania ako verejnosť, však odoprieť podanie svedeckej výpovede možno. Zakrúžkovať ste mali písmeno a/.

5. Je možné odmietnuť vyšetrovací úkon z dôvodu, že polícia nedisponuje osobou, ktorá ovláda posunkovú reč?

Správna odpoveď je pod písmenom b/ a dodávame, že uvedené sa taktiež týka aj braillovho písma. V zmysle čl. 13 Dohovoru je štát povinný zabezpečiť primerané vzdelávanie osôb pôsobiacich v oblasti justičnej správy. K možnosti c/ uvádzame, že osoba musí mať možnosť vypovedať tak, ako sa jej to javí najlepšie, t. j. dohoda na písomnej výpovedi by možná bola.

6. Štát má povinnosť osoby so zdravotným postihnutím vzdelávať ...

Správne je po b/, keďže uvedené Dohovor doslovne uvádza v druhom odseku čl. 24.

7. Štát nie je povinný ...

Prebieha široká diskusia o povinnostiach štátu v školstve v súvislosti so zdravotne postihnutými osobami. Správne ste mali zakrúžkovať poslednú možnosť, keďže Slovenská republika sa v Dohovore zaviazala zabezpečiť, aby nedochádzalo k vyčleňovaniu zdravotne postihnutých do samostatných vzdelávacích zariadení. Mali ste zakrúžkovať možnosť c/.

8. Štát je povinný zabezpečiť ...

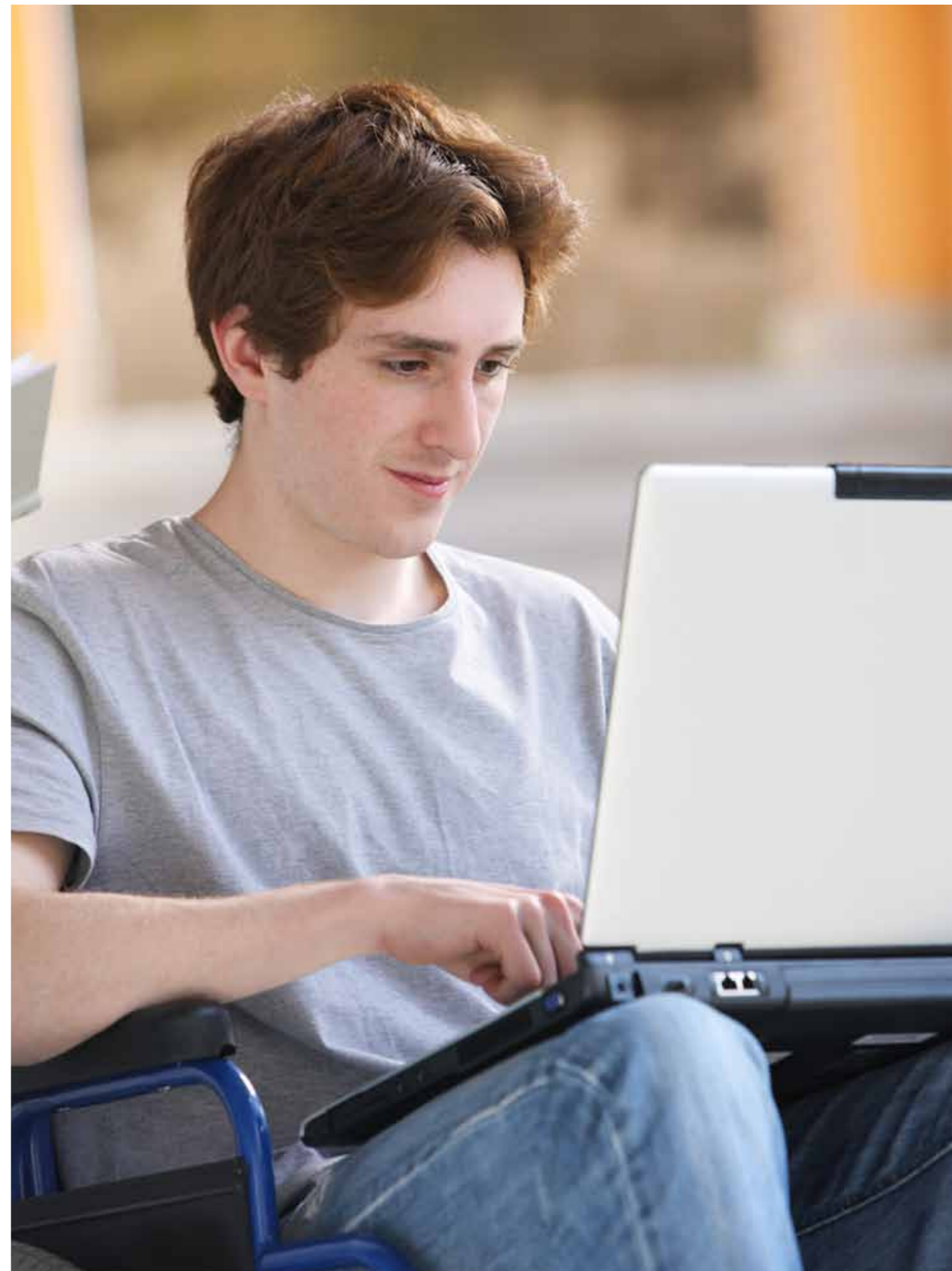
V súvislosti so zásadami Dohovoru je v čl. 24 ods. 2 obsiahnutá aj požiadavka na maximalizáciu vzdelanostného a sociálneho rozvoja zdravotne postihnutých osôb. Cieľom je plné začlenenie osôb so zdravotným postihnutím do spoločnosti. Správne je po b/.

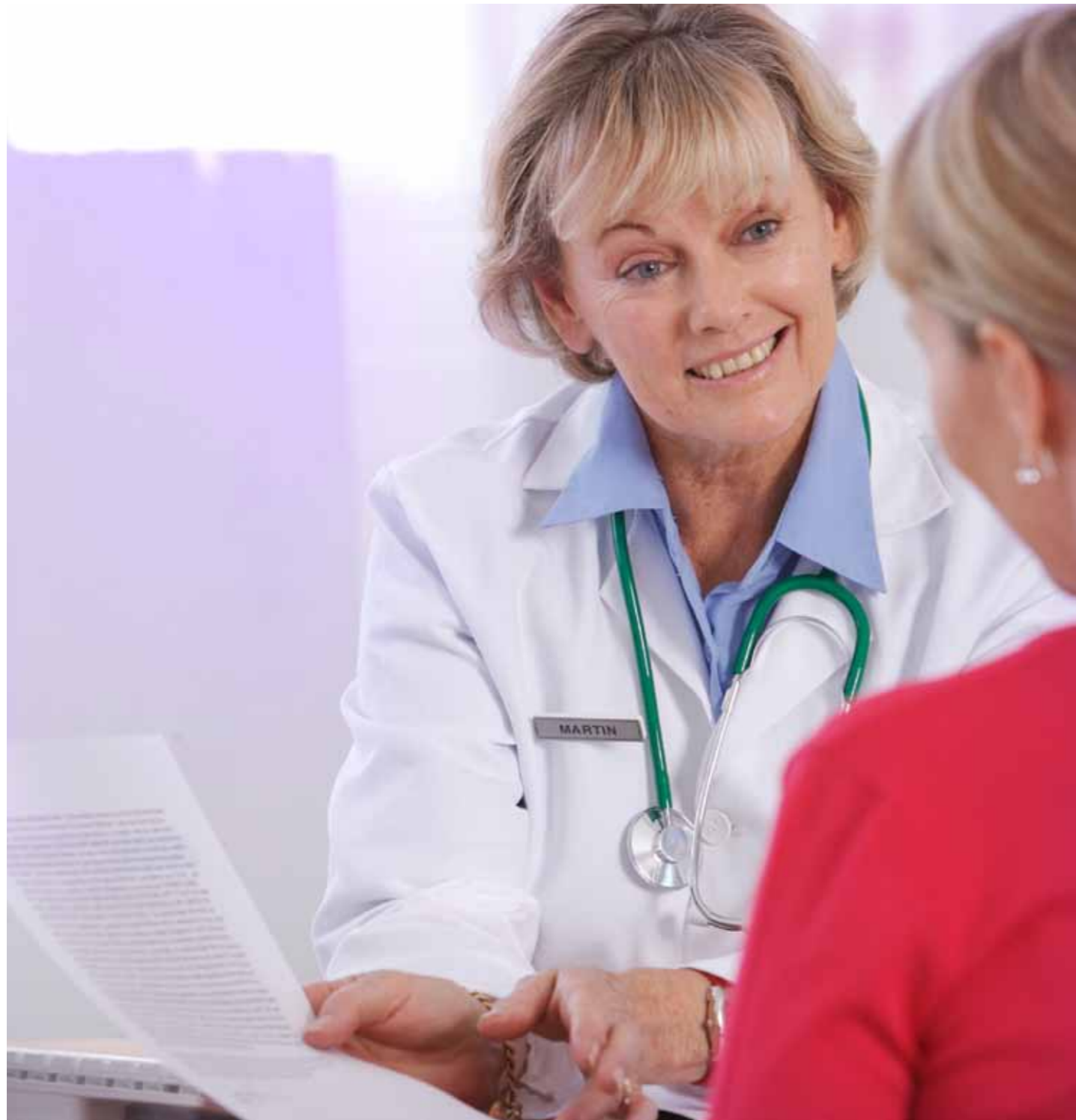
9. Základné a stredné školstvo

Štát podľa Dohovoru zabezpečí, aby osoby so zdravotným postihnutím neboli vylúčené z bezplatného a povinného stredného vzdelania a aby im boli poskytnuté primerané úpravy v súlade s ich individuálnymi potrebami. Ak ste zakrúžkovali a/, odpovedali ste korektne.

10. Terciárne a celoživotné vzdelávanie

V súlade s ods. 5 čl. 24 Dohovoru sa štáty zaviazali, že zabezpečia pre osoby so zdravotným postihnutím aj to, aby mohli absolvovať terciárne vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie, ako aj odbornú prípravu na povolanie.

Každý pacient, nielen ten so zdravotným postihnutím, iste potvrdí, že nie je nič horšie, ako nevedieť, čo sa s ním deje a bude diať. Pacienti so zdravotným postihnutím sú špeciálna skupina, keďže pri nich je povinný lekár posúdiť nielen

spôsob podania informácie, ale aj jej formu. Dotýkame sa otázok mlčanlivosti a s ňou súvisiacich povinnostiach lekára. Taktiež sa pýtame napríklad na spôsob informovania a jeho závislosť od spôsobu postihnutia.

1. Čo znamená pozitívna diskriminácia?

- a/ ide o situáciu, keď sa slabší prispôsobia väčšine
- b/ ide o situáciu, keď je znevýhodnenej skupine poskytnutý širší rozsah práv
- c/ ide o situáciu, keď sú zdravotne postihnutým osobám upreté práva, ktoré majú nepostihnuté osoby

2. Je lekár povinný dodržiavať mlčanlivosť o obsahu zdravotnej dokumentácie pacienta?

- a/ áno
- b/ nie
- c/ áno, ale len vtedy, ak mu písomne zakážete poskytovanie informácií tretím osobám

3. Informácie o zdravotnom stave a informácie o rehabilitácii ...

- a/ sú dôverné na rovnakom základe
- b/ ide o informácie s rozličným režimom, čo sa povinnej mlčanlivosti týka
- c/ nejde o dôverné informácie

4. Sú údaje o regenerácii zdravotne postihnutej osoby voľne zverejniteľné?

- a/ áno
- b/ nie
- c/ áno, ale len v rozsahu, ktorý uzná lekár za vhodné

5. Sú údaje o rehabilitácii zdravotne postihnutej osoby voľne zverejniteľné?

- a/ áno, lebo tieto informácie sa týkajú až druhej fázy liečby
- b/ áno, lebo mlčanlivosť sa na rehabilitáciu nevzťahuje
- c/ nie

6. Štátne orgány ...

- a/ nie sú povinné podať informáciu v Braillovom písme
- b/ nie sú povinné podať informáciu v posunkovej reči
- c/ sú povinné podať informáciu aj alternatívnou formou

7. Štátne orgány pri poskytovaní informácií zdravotne postihnutým uplatňujú ...

- a/ princíp prispôsobenia sa menšiny väčšine
- b/ princíp individuálneho prístupu
- c/ princíp svojpomoci

8. Sú informácie podané alternatívnou formou len dobrou vôľou poskytovateľa tejto informácie?

- a/ áno
- b/ nie, je to jeho povinnosť v prípade, ak je takáto forma vyžadovaná
- c/ áno, lebo sú s tým spojené zvýšené náklady

9. Informácie podané alternatívnou formou

- a/ je povinnosť podať včas
- b/ je prípustné omeškanie, ale nie viac ako 2 mesiace
- c/ je prípustné omeškanie, ale nie viac ako pol roka

10. Braillovo písmo a posunková reč

- a/ informácie podané touto formou nemusia byť podané včas
- b/ informácie podané touto formou môžu byť dodatočne poplatné
- c/ štátne orgány sú povinné podať informáciu touto formou

Odpovede

1. Čo znamená pozitívna diskriminácia?

Pod pozitívnu diskrimináciu môžeme rozumieť to, ak sa umelo vytvorená nevýhoda nejakým spôsobom vyvažuje. V tomto prípade sú nevýhody osôb so zdravotným postihnutím vyvažované garanciami uvedenými v Dohovore. Cieľom je dospieť do rovnovážneho stavu. Správna je možnosť b/.

2. Je lekár povinný dodržiavať mlčanlivosť o obsahu zdravotnej dokumentácie pacienta?

Táto mlčanlivosť zdravotníckeho pracovníka (tzn. nielen lekára) je zakotvená aj vo vnútroštátnom práve. Dohovor takúto ochranu u osôb so zdravotným postihnutím posilňuje. Prvá možnosť bola správna – a/.

3. Informácie o zdravotnom stave a informácie o rehabilitácii ...

a/ je správne. V čl. 22 ods. 2 Dohovoru sa zdôrazňuje nielen dôvernosť informácií o zdravotnom stave, ale dôvernosť na rovnakom základe s ostatnými osobami.

4. Sú údaje o regenerácii zdravotne postihnutej osoby voľne zverejniteľné?

Pojem regenerácia je možné zaradiť pod pojem zdravotná starostlivosť. Z tohto dôvodu v zmysle ochrany čl. 22 Dohovoru sa na takéto informácie viaže mlčanlivosť zdravotníckeho pracovníka. Zverejniť ich možno len so súhlasom pacienta.

5. Sú údaje o rehabilitácii zdravotne postihnutej osoby voľne zverejniteľné?

Dohovor je špecifický aj v tom, že od pojmu zdravotný stav oddeľuje pojem rehabilitácia. Z takéhoto oddelenia je možné vyvodiť dôležitosť samotnej rehabilitácie, ktorú sa Slovenská republika zaviazala u osôb so zdravotným postihnutím osobitne chrániť. Informácie o rehabilitácii voľne zverejniteľné nie sú (c/).

6. Štátne orgány ...

Správne je c/. Štátne orgány sa v zmysle čl. 21 Dohovoru zaviazali informovať aj napr. vo forme Braillovoho písma alebo vo forme posunkovej reči.

7. Štátne orgány pri poskytovaní informácií zdravotne postihnutým uplatňujú ...

Správna odpoveď je druhá možnosť po b/, keďže cieľom je poskytnúť zdravotne postihnutej osobe informáciu, ktorej porozumie.

8. Sú informácie podané alternatívnou formou len dobrou vôľou poskytovateľa tejto informácie?

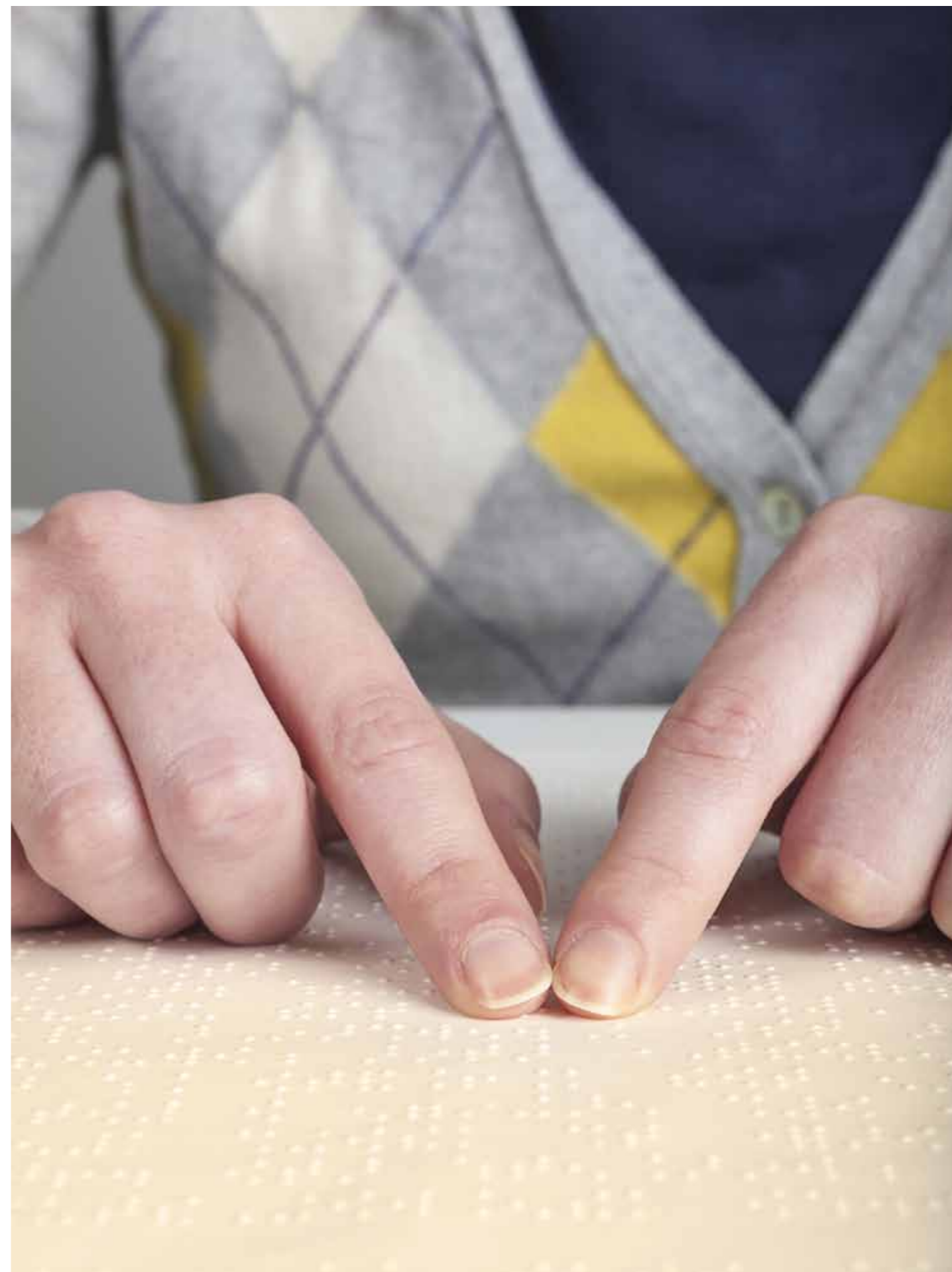
Štát sa zaviazal, že zabezpečí podmienky, aby takéto podávanie informácií v alternatívnej forme bolo realizované. Dohovor obsahuje dokonca požiadavku, aby boli takéto informácie podávané bez dodatočných nákladov, b/ je správne.

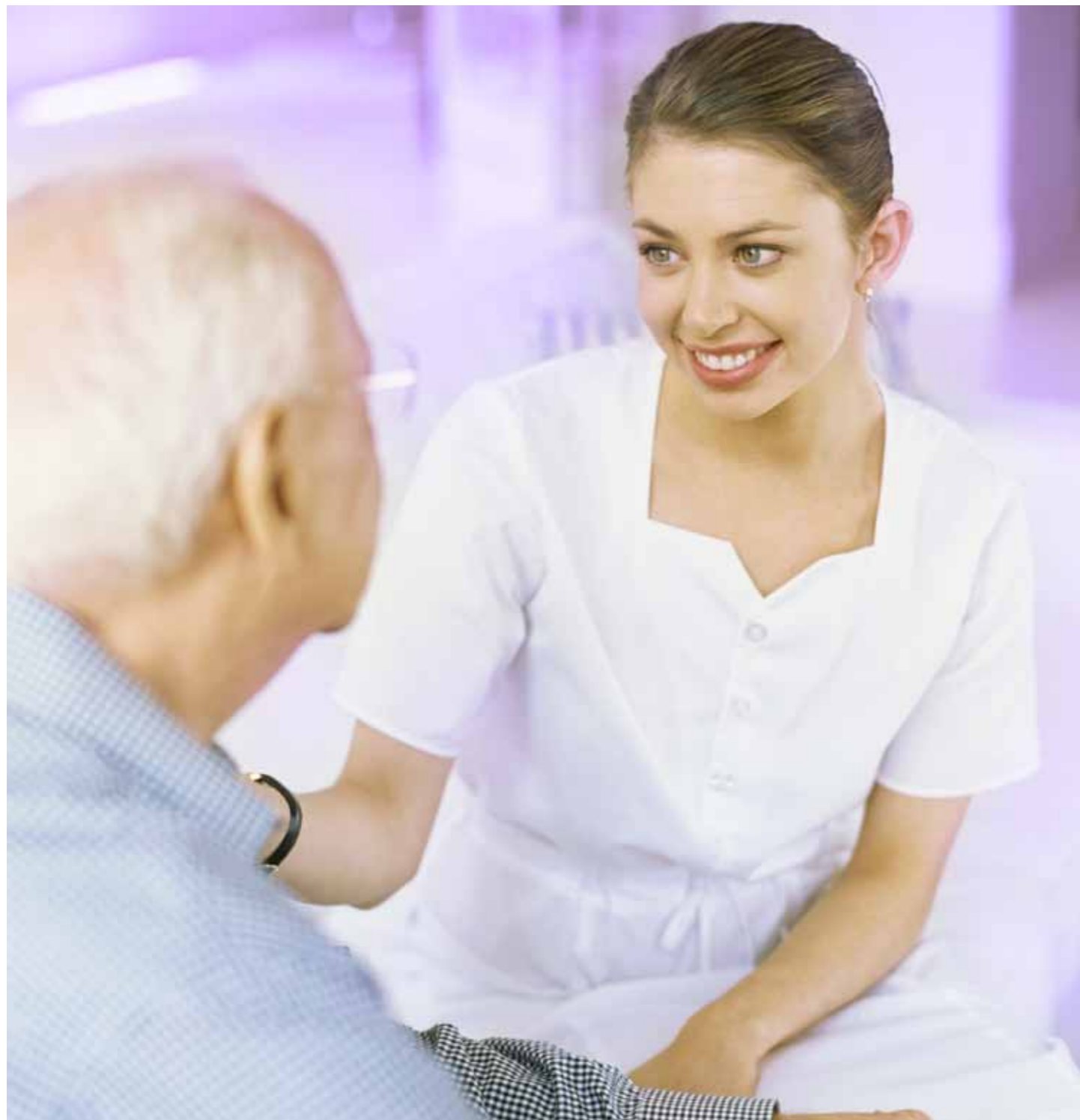
9. Informácie podané alternatívnou formou

Dohovor výslovne hovorí o poskytovaní informácií včas (možnosť a/). Pojem „včas“ sa radí medzi neurčité právne pojmy, takže nie je z neho možné určiť vo všeobecnosti, aká je presná lehota na podanie informácie. Dá sa povedať, že je povinnosťou poskytovateľa informácie v zmysle Dohovoru informovať čo najrýchlejšie.

10. Braillovo písmo a posunková reč

Informácie vo forme Braillovoho písma a posunkovej reči majú byť v zmysle Dohovoru podané včas a bez dodatočných nákladov. Správne je c/.

V poslednej časti tejto publikácie nájdete otázky, ktoré sa svojím obsahom nehodili do iných sekcií, prípadne by boli nad ich rámec. Nájdete tu odpovede na otázky týkajúce sa rehabilitácie ako samostatnej časti liečebného procesu. Ďalej

sa pýtame na konkrétne povinnosti štátu, ku ktorým sa štát zaviazal. Zaradenie nasledujúcich otázok je snahou o úplný a celistvý pohľad na povinnosti, ktoré štátu z analyzovaného Dohovoru vyplývajú.

1. Na báze akého princípu je štátom garantovaná rehabilitácia?

- a/ princípu nadštandardu
- b/ princípov dobrovoľnosti a dostupnosti
- c/ princípu obmedzenej dostupnosti

2. Dostupnosť služieb a programov v súvislosti s rehabilitáciou pre zdravotne postihnuté osoby znamená čo najväčšiu blízkosť ...

- a/ k najbližšiemu krajskému mestu
- b/ k miestu ich bydliska (mimo vidieckych oblastí)
- c/ k miestu ich bydliska (vrátane vidieckych oblastí)

3. Štát sa u osôb so zdravotným postihnutím nezaväzuje k ...

- a/ začatiu rehabilitácie v čo najskoršej etape a na multidisciplinárnom posúdení
- b/ snahe o dosiahnutie a udržanie maximálnej možnej samostatnosti
- c/ zavedeniu rehabilitácií na báze donútenia

4. Cieľom štátu, ku ktorému sa zaviazal pri rehabilitácii osôb so zdravotným postihnutím, nie je ...

- a/ uplatniť v minimálnej miere duševné, sociálne a profesijné schopnosti zdravotne postihnutej osoby
- b/ dosiahnuť maximálnu možnú samostatnosť zdravotne postihnutej osoby
- c/ plné zapojenie do všetkých oblastí života zdravotne postihnutou osobou

5. Opatrenia štátu týkajúce sa rehabilitácie osôb so zdravotným postihnutím ...

- a/ nemajú byť účinné a primerané
- b/ majú byť dodatočne spoplatnené
- c/ sa majú začať v čo najskoršej etape

6. Patrí sexuálne a reprodukčné zdravie do katalógu programov zdravotnej starostlivosti, ktoré sa Slovenská republika zaviazala poskytovať zdravotne postihnutým pacientom?

- a/ áno, patrí
- b/ nie, nepatrí
- c/ áno, patrí ale len ak si zdravotne postihnutý pacient priplatí

7. Minimalizácia a prevencia ďalšieho zdravotného postihnutia ...

- a/ nie je záväzkom štátu vyplývajúcim z medzinárodného Dohovoru
- b/ nie je záväzkom štátu ale záväzkom každého pacienta
- c/ je záväzkom štátu vyplývajúcim z medzinárodného Dohovoru

8. Informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti ...

- a/ je garantovaný len slovenských vnútroštátnym právnym poriadkom
- b/ je garantovaný len Dohovorom
- c/ je garantovaný aj Dohovorom

9. Zdravotné poistenie u zdravotne postihnutých osôb ...

- a/ musia zdravotne postihnuté osoby pochopiteľne platiť vo väčšej výške
- b/ nesmie diskriminovať zdravotne postihnuté osoby
- c/ je platené vo výške úmernej miere postihnutia

10. Rodový aspekt nemusí štát zohľadniť pri prístupe k ...

- a/ zdravotnej starostlivosti
- b/ liečebnej rehabilitácii
- c/ rodový aspekt musí štát zohľadniť pri prístupe aj k zdravotnej starostlivosti, tak aj k liečebnej rehabilitácii

Odpovede

1. Na báze akého princípu je štátom garantovaná rehabilitácia?

V zmysle čl. 26 Dohovoru, ktorý sa osobitne venuje otázkami rehabilitácie a rehabilitácie, sa Slovenská republika zaviazala zriadiť a podporovať rehabilitačné služby na báze dobrovoľnosti a dostupnosti (b/).

2. Dostupnosť služieb a programov v súvislosti s rehabilitáciou pre zdravotne postihnuté osoby znamená čo najväčšiu blízkosť ...

Dohovor výslovne spomína vidiecke oblasti, čo značí že nebude postačovať možnosť rehabilitácie vo väčších mestách. Správna odpoveď je po c/.

3. Štát sa u osôb so zdravotným postihnutím nezaväzuje k ...

Nikoho nie je možné nútiť do rehabilitácie proti jeho vôli. Dohovor, ako nadzákonný právny predpis, zdôrazňuje dobrovoľnosť rehabilitácie osôb so zdravotným postihnutím. Označiť ste mali možnosť c/.

4. Cieľom štátu, ku ktorému sa zaviazal pri rehabilitácii osôb so zdravotným postihnutím, nie je ...

Správne ste mali zvoliť možnosť a/. Cieľom štátu pri rehabilitácii je uplatniť v plnej miere duševné, sociálne a profesijné schopnosti zdravotne postihnutej osoby, dosiahnuť maximálnu možnú samostatnosť zdravotne postihnutej osoby a plné zapojenie do všetkých oblastí života zdravotne postihnutou osobou.

5. Opatrenia štátu týkajúce sa rehabilitácie osôb so zdravotným postihnutím ...

Správna odpoveď je ukrytá v poslednej možnosti po c/. Keďže v zmysle čl. 26 Dohovoru majú byť opatrenia Slovenskej republiky účinné, primerané a začaté v čo najskoršej etape po multidisciplinárnom posúdení individuálnych potrieb a predností.

6. Patrí sexuálne a reprodukčné zdravie do katalógu programov zdravotnej starostlivosti, ktoré sa Slovenská republika zaviazala poskytovať zdravotne postihnutým pacientom?

V zmysle článku 25. Dohovoru štát takéto programy výslovne musí zabezpečiť. Správna odpoveď je pod písmenom a/.

7. Minimalizácia a prevencia ďalšieho zdravotného postihnutia ...

Takúto požiadavku upravuje Dohovor v čl. 25 časť po b/. Správna odpoveď na otázku však bola možnosť c/.

8. Informovaný súhlas s poskytovaním zdravotnej starostlivosti ...

V zmysle čl. 25 Dohovoru musí Slovenská republika poskytovať zdravotne postihnutým osobám zdravotnú starostlivosť na základe slobodného a informáciami podloženého súhlasu. Správne bola možnosť pod písmenom c/.

9. Zdravotné poistenie u zdravotne postihnutých osôb ...

Štáty samozrejme nesmú diskriminovať zdravotne postihnutých pacientov pri poskytovaní zdravotného poistenia, ako aj pri poskytovaní životného poistenia, a takéto poistenie sa musí poskytovať spravodlivým a primeraným spôsobom. Ak ste si vybrali možnosť b/, odpovedali ste správne.

10. Rodový aspekt nemusí štát zohľadniť pri prístupe k ...

Správna možnosť je možnosť c/, keďže štáty, a teda aj Slovenská republika, sa zaviazali (čl. 25), že budú dôsledne dodržiavať rodový aspekt pri zdravotnej starostlivosti a liečebnej rehabilitácii. Uvedené znamená, že štát napr. nesmie pre zdravotne postihnutých pacientov zriadiť spoločné mužsko-ženské izby, kde by separoval zdravotne postihnutých pacientov.